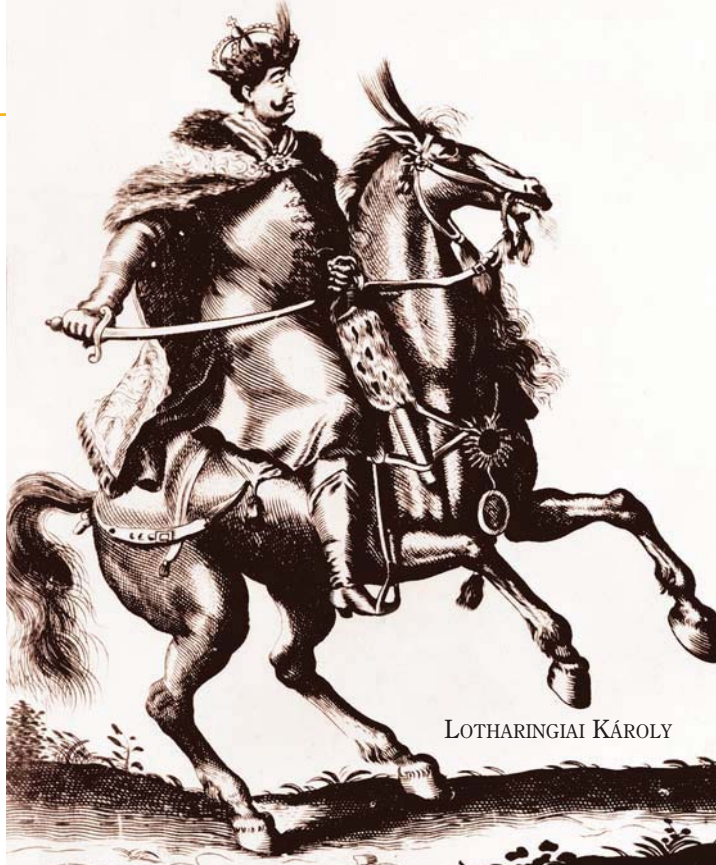

1683 nyarán senki nem gondolta volna, hogy az akkor már másfél évszázados oszmán uralom valaha is véget ér a Magyar Királyság területén. Bécs előterében azonban minden megváltozott. A Szent Liga seregei szétverték Kara Musztafa hadait, és a kereszties hadjárat eredményeképp 1686 őszére felszabadult a Dunántúl nagy része. A császári hadvezetés azonban tisztában volt vele, hogy még nem roppant meg a szultáni birodalom, és a következő évben kemény harcok várnak rájuk.

A hit diadala: a nagyharsányi csata

A Lotharingiai Károly vezette keresztény csapatok 1686 végére elérték a kitűzött hadműveleti célt: Szigetvár és Kanizsa kivételével befejezték a Dél-Dunántúl felszabadítását. A Dráván túli területek azonban továbbra is oszmán fennhatóság alatt álltak, ahol ugrásra készen vártak a határmenti várak katonái. A bécsi katonai parancsnokok 1687 tavaszán Eszék és Pétervárad felé indították el a keresztény hadjáratot. A Károly herceg vezette hadoszlop a Duna mentén vonult a Drávához, július 8–13. között átkelt az Old falui révnél, és letáborozott Valpó mellett. Szulejmán nagyvezír 60.000 fős hadserege eközben Eszékre érkezett, ahol megerősített állásokban várta a császáriak támadását. Miután Lotharingiai Károly felmérte az ellenség túleréjét, bevárta Miksa Emánuel bajor választófejedelem 20.000 katonából álló hadtestét, vele együtt már közel azonos erők néztek egymással farkasszemet.

Az egyesült keresztény hadak július 20-án indultak rohamra az eszéki sáncok ellen, de nem jártak sikerrel. Többórás küzdelem után sem tudták áttörni a védműveket, ezért a parancsnokok úgy döntöttek, hogy visszavonulnak. Arra számítottak, hogy Szulejmán üldözi őket, és nyílt ütközetben alkalmuk lesz kamatoztatni a keresztény seregek fejlettebb haditechnikáját. A közel 60.000 fős haderő először Mohácson táborozott le, majd továbbhaladt Siklós felé a Harsányhegy északi oldalán vezető úton. Csakhogy a nagyvezír értesült a keresztények szándékáról, és napokkal korábban elzárta az utat Kistótfalunál. Az ő terve az volt, hogy a hegy déli lábához, a Villány-siklói útra kényszerített szövetségeseiket lesből támadja meg Baranyavár felől, a mocsarak

mögül. A herceg és a választófejedelem csapatai valóban visszafordultak Kistótfalutól, és 12-én reggel rákanyarodtak a Siklóra vezető útra. Elöl Károly herceg ezredei, mögöttük 200-300 méternyi térközzel Miksa választófejedelem alakulatai meneteltek. A távolból három pusztá falu házai látszottak: északkeleten Villány, délen Pereske, attól nyugatra Szántó.

A katonák nehezen törtek maguknak utat a bozótos terepen, ezért hadoszlopuk helyenként megbomlott. A nagyvezír ezt felismerve indította el könnyűlovasságát a bajor menetszlop végén haladó dragonyosok ellen. Úgy számolta, hogy lovasai még azelőtt szétverik a választófejedelem sereget, mielőtt Károly herceg segítségére siethetne. A terve azonban nem vált be, mert a kiváló hadvezér hírében álló Miksa Emánuel gyorsan és hatékonyan intézkedett, és átcsoportosításokkal megakadályozta az arcvonal felbomlását. A nagyvezír ekkor elindította a török főerők egy részét, hogy a császári és a bajor ezredek menetszlopát végérvényesen elvágja egymástól. A bajorok ellen hátulról indított támadást úgy védte ki Lotharingiai Károly, hogy Johann Norbert Piccolomini vezérőrnagy vezetésével még időben átirányította ellenük, a szemből érkezőket pedig a bajor választófejedelem három vértés ezrede állította meg.

A két elhárító hadmozdulat fordulópontot jelentett a csata menetében, inentől kezdve a keresztény hadvezetés akarata érvényesült. Piccolomini egységei azonnal ellenakcióba kezdtek, és a roham hatását csak fokozták a bevetett ezredgyűk sorozatos lövései. Az oszmán lovasság ekkor visszafordult, ám hiába

A két elhárító hadmozdulat fordulópontot jelentett a csata menetében, inentől kezdve a keresztény hadvezetés akarata érvényesült. Piccolomini egységei azonnal ellenakcióba kezdtek, és a roham hatását csak fokozták a bevetett ezredgyűk sorozatos lövései. Az oszmán lovasság ekkor visszafordult, ám hiába

MIKSA EMÁNUEL

igyekeztek elszakadni, a császári lovasok szorosan üldözték őket. Felzárkóztak melléjük a bajor hadoszlop egyes alakulatai is, és az oszmán lovasság csak ügyel-bajjal jutott vissza délután 3 órára a hevenyészve kialakított sáncai elé. A csata azonban még nem dőlt el, mert pihent janicsárok ezrei várták a sáncok mögött a keresztény támadást, és ők még mindig félelmetes erőt jelentettek.

A császári hadvezetés ekkor azonban már mindenképp dűlőre akarta vinni a csatát, és 5 órakor rohamra vezényelte az addig mozdulatlanul álló ezredeit, amelyek csatlakoztak a reggel óta harcoló Piccolomini-egységekhez. A gyalogság sorozatos ösztütést, meg az előrelendülő lovasság rohamát már nem állták a sáncok előtt feltorlódott török lovasok. Sokan a védelmi rendszer résein keresztül menekültek, mások átugrattak a földhányásokon, miközben eltiporták a gyalogosokat. Ez lehetetlenné tette a janicsárok védekezését, akiknek semmi esélyük nem maradt a lovasságuk támogatása nélkül, jó részüket kardélre hányták a sáncokba behatoló szövetségesek. Az összeomlást elősegítette, hogy a Harsány-hegy irányából feltámadó szél az oszmánok szemébe vitte a port és a lőporfüstöt, amely zavarta ellenállásukat. Általános lett a menekülés, amely magával ragadta a még be sem vetett, a sáncok mögött álló alakulatokat is. Több ezer török a Karasica ingoványos árterén keresztül igyekezett egérutat nyerni, ahol vagy az üldöző lovasság, vagy a mocsár végzett velük. Sokan a Dunának szorultak, ahol nem találtak sem gázlót, sem hidat. Maga Szulejmán nagyvezír egy sebtében kerített csónakon jutott el Eszékre. Mire leszállt az este, elcsendesedett a csatatér. A szövetségeseknek 700 katonájukba került a győzelem. A törökök közel 8000 embert veszítettek, a foglyok száma elérte a 2000 főt. A túlélők – Szilahrtár Mehmed oszmán krónikás szerint – „éjfélkor csupasz, mezítelen lábakkal és fedetlen fővel érkeztek az északi hídhöz. S mivel féltek az ellenség üldözésétől, mindenki

azonnal át akart kelni (...) Egy nyíllövésnyi helyen a nép egymás hátára ment, úgyhogy a tolongástól kétezernyi ember a lábak alatt maradt, és elpusztult.”

A szövetségesek hadizsákmánya rendkívüli volt. Értékét ötmillió forintra becsülték, amelyből kétmillió illette meg Miksa Emánuel. A hadieszközök között több mint 80 ágyút és mozsarat, nagy mennyiségű lőszeret vettek számba. A gazdag élelmiszerkészlet mellett 7000 vágómarha, 6000 ló, 1500 bivaly és tevé került a győztesek kezére, nem szólva a török tábori pénztárról és a tábori felszerelésről.

A csata után Károly herceg csapatai visszafordultak, ismét átkeltek a Dráván. Az oszmán helyőrségeket rémülettel töltötte el a vereség híre, és egymás után adták Eszéket, Vocint, Valpót, Erdődöt, Valkóvárt és Karlócát a császáriak kezére. Verőce, Pozsega és Valkó vármegye 1687 október végére felszabadult az oszmán uralom alól, és ezzel rövid időre véget értek Dél-Dunántúl népeinek megpróbáltatásai.

LEJEGYZTE: DR. VARGA SZABOLCS

Operagála Rost Andreával

Világhírű operaénekes közreműködésével, a Pécsi Operáért Alapítvány javára rendez jótékonyági operagálát a Pécsi Nemzeti Színház október 8-án 17 órakor a teátrumban. Fellép Rost Andrea Liszt-, Kossuth- és Prima Primmissima-díjas érdemes művész, Gulyás Dénes zeneigazgató, valamint tehetséges fiatalok: Kriszta Kinga, Somogyvári Tímea Zita, Horváth Orsolya, Nánási Helga, Bognár Szabolcs és Szécsi Máté, s természetesen az opera tagozat kórusa is szerephez jut (karvezető: Bende István).

Harry Potter a Pannon Filharmonikusoktól

Filmzenei koncertet ad a Pannon Filharmonikusok együttese október 13-án este fél nyolckor a Kodály Központban (Pécs, Breuer Marcell sétány 4.). Vass András vezényletével John Williams és Klaus Badelt szerzeményei csendülnek föl olyan nagy sikerű alkotásokból, mint a Harry Potter filmfolyam, A Karib-tenger kalózái és az E.T. A zenekar a Musyc by... sorozattal annak könnyed hangvétele révén – nem titkoltan – az ifjabb közönséget is szeretné megnyerni magának.

Badár Sándorral nevet a város

Badár Sándor színész, humorista, könyvíró, kalandor és életművész önálló estje ígér felhőtlen szórakozást október 20-án este nyolckor az Ifjúsági Házban. A Nevet a város sorozatban kerül sor a népszerű előadó stand-up műsorára. Badár az egyik legeredetibb magyar nevetető, akinek rengeteg filmsiker is összeforrt a nevével (Roncsfilm, Kontroll, Nyócker, Papírkutyák). Többszörös Bon-Bon-díjas, legutóbb 2011-ben ítéltek neki a humoristák ezen elismerését. A stand-up műfaj egyik hazai ikonja.